

2 धरातलतः वैश्विकस्तरपर्यन्तं
हिमाचले क्रीडायाः प्रचारः क्रियते-
मुख्यमन्त्री सुखुः

3 शिमला-शीतोत्सवस्य आरम्भः महानाट्यां
२०६ महिलाः एकत्र नृत्यं कृतवत्यः, भव्या
सांस्कृतिकी शोभायात्रा अपि निर्गता

5 पण्डितअटलबिहारीवाजपेयीमहोदयस्य
व्यक्तित्वं कृतित्वं
च(जन्मदिवसविशेषः)

सुभाषितम्

सद्भिरेव सहासीत,
सद्भिः कुर्वीत सङ्गतिम्।
सद्भिर्विवादं मैत्री च,
नासद्भिः किञ्चिदाचरेत्।।

अर्थात्- सज्जनों के साथ बैठना चाहिए। सज्जनों के संग में रहना चाहिए। सज्जनों से सलाह, वाद-विवाद और मित्रता करनी चाहिए। दुष्टों के साथ किसी भी प्रकार का व्यवहार नहीं करना चाहिए। क्योंकि हम जैसे लोगों की संगति में रहते हैं, उसका प्रभाव हमारे जीवन पर अवश्य पड़ता है। अतः सदैव संस्कारित और सज्जन लोगों के बीच बैठना चाहिए।

हिमसंस्कृतवार्ता:

हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य
एकवर्षस्य सदस्यता

900 ₹

One year subscription to the daily
Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees

To subscribe, text us a message
saying hello on the number below.

7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धीनां कृते,
राजनैतिक-सांस्कृतिकविचाराणाञ्च
कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्

जसवंत कोटला तहसीलपरिसरस्य समुखे
कस्मा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.

पत्रव्यवहारसङ्केतः-१७७१११

सङ्केतः- प्रबन्धनिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

विदेशेषु हिन्दुमन्दिराणां
देवमूर्तीनां च विरुद्धं
विध्वंसस्य घटनानां घोरनिन्दां
विदेशमन्त्रालयेन कृता

विदेशेषु हिन्दुमन्दिराणां देवमूर्तीनां च विरुद्धं विध्वंसस्य घटनानां घोरनिन्दां विदेशमन्त्रालयेन कृता। थाईलैण्ड-कम्बोडिया-सीमाविवादेन प्रभाविते क्षेत्रे हिन्दुदेवतानां मूर्तिः अपवित्रीकरणं विषये मीडियाप्रश्नानां उत्तरं दत्त्वा मन्त्रालयस्य प्रवक्ता रणधीरजयसवालः अवदत् यत् हिन्दु-बौद्धदेवताः सार्वजनिकसभ्यताविरासतस्य भागत्वेन सम्पूर्णं क्षेत्रे जनाः पूजयन्ति। सः उभयपक्षेभ्यः शान्तिं पुनः स्थापयितुं, संवादं कूटनीतिं च प्रति प्रत्यागन्तुं आग्रहं कृतवान्।

प्रधानमन्त्री-युवा-लेखकमार्गदर्शनयोजनायाः तृतीय-
चरणस्य परिणामाः घोषिताः, ४३ युवालेखकाः चयनिताः

हिमसंस्कृतवार्ता: - प्रधानमन्त्री-युवा-लेखकमार्गदर्शनयोजनायाः (PM-YUVA) तृतीयचरणस्य परिणामाः घोषिताः। अखिलभारतीयप्रतियोगितायाः माध्यमेन त्रयश्चत्वारिंशत् युवानां लेखकानां चयनं कृतम् अस्ति। एषा योजना शिक्षामन्त्रालयस्य अन्तर्गतं राष्ट्रियपुस्तककन्यासेन चालिता अस्ति तथा च राष्ट्रनिर्माणे युवानां लेखकानां योगदानं प्रोत्साहयितुं राष्ट्रियशिक्षानीतिः २०२० इत्यस्य अनुरूपं वर्तते। सर्वे चयनिताः लेखकाः ३० वर्षाणाम् अधः सन्ति, तेषां चयनं २२ भारतीयभाषासु आङ्ग्लभाषायां च कृतम्, येन देशे व्यापकभाषिकप्रतिनिधित्वं सुनिश्चितं भवति। चयनितेषु ४३ लेखकेषु १९ महिलाः २४ पुरुषाः च सन्ति। योजनायाः उद्देश्यं विविधभारतीयभाषासु लेखनं प्रोत्साहयित्वा समावेशी साहित्यविकासं प्रवर्तयितुं वर्तते। चयनितपुस्तकप्रस्तावाः षड्मासपर्यन्तं प्रख्यातविद्वानानां मार्गदर्शनेन पुस्तकरूपेण विकसिताः भविष्यन्ति। प्रत्येकं लेखकं प्रतिमासं पञ्चाशत् सहस्ररुप्यकाणां छात्रवृत्तिः, प्रकाशितपुस्तके १० प्रतिशतं आजीवनं रॉयल्टी च प्राप्स्यति। पीएम-युवा योजनायाः तृतीयचरणस्य विषयेषु राष्ट्रनिर्माणे भारतीयप्रवासिनः योगदानं, भारतीयज्ञानव्यवस्थाः, आधुनिकभारतस्य निर्मातारः च सन्ति। आगामिवर्षस्य जनवरीमासे १० तः १८ पर्यन्तं नवदेहल्यां भविष्यति। विश्वपुस्तकमेलापके चयनितलेखकानां कृते राष्ट्रियशिबिरस्य आयोजनं भविष्यति। अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं प्रथमः पुस्तकसमूहः आगामिवर्षे प्रकाशितः भविष्यति, यस्य उद्देश्यं लेखकानां नूतनपीढ्याः पोषणं, भारतस्य साहित्यिकपारिस्थितिकीतन्त्रस्य सुदृढीकरणस्य च उद्देश्यम् अस्ति।

भारतीय-अन्तरिक्ष-अनुसन्धान-सङ्गठनेन आन्ध्र-प्रदेशस्य
श्रीहरिकोटा-नगरात् अग्रिम-पीढ्याः अमेरिकी-सञ्चार-उपग्रहस्य
ब्लूबर्ड-ब्लॉक-२-इत्यस्य सफलतापूर्वकं प्रक्षेपणं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - भारतीय-अन्तरिक्ष-अनुसन्धान-सङ्गठनेन आन्ध्र-प्रदेशस्य श्रीहरिकोटा-नगरात् अग्रिम-पीढ्याः अमेरिकी-सञ्चार-उपग्रहस्य ब्लूबर्ड-ब्लॉक-२-इत्यस्य सफलतापूर्वकं प्रक्षेपणं कृतम्, यस्य उपयोगेन स्वस्य भारयुक्तस्य अन्तरिक्षयानस्य LVM3-M6 इत्यस्य उपयोगः कृतः। भारतीयमानकसमये (IST) प्रातः ८:५५ वादने सतीशधवन-अन्तरिक्षकेन्द्रात् प्रक्षेपणम् अभवत्। प्रायः १५ निमेषपर्यन्तं उड्डयनानन्तरं

ब्लूबर्ड ब्लॉक-२ अन्तरिक्षयानात् पृथक् भूत्वा सफलतया स्वस्य निर्दिष्टक्षेत्रायां स्थापितवान्। अस्मिन् अवसरे इसरो-अध्यक्षः वी. नारायणनेन अमेरिकी-कम्पनी एएसटी स्पेसमोबाइल इत्यस्याः ब्लूबर्ड ब्लॉक-२ इति सञ्चार-उपग्रहः स्वस्य निर्दिष्टक्षेत्रायां समीचीनतया स्थापितः इति बोधितवान्, उक्तं च यत् इसरो-सङ्घस्य कृते इयं महत्त्वपूर्णा उपलब्धिः अस्ति। उपग्रहद्वारा प्रत्यक्षं संपर्कं प्रदातुं ब्लूबर्ड ब्लॉक-२ इति अभियानं वैश्विकस्य LEO (Low Earth Orbit) नक्षत्रस्य भागः अस्ति। एतत् नक्षत्रं सर्वेषां कृते, सर्वत्र, सर्वदा च 4G तथा 5G स्वर-विडियो-कॉल, पाठ, स्ट्रीमिंग, इत्यादयः च सक्षमं करिष्यति। न्यूस्पेस् इण्डिया लिमिटेड (एनएसआईएल) तथा इसरो इत्यस्य वाणिज्यिकशाखायाः अमेरिकादेशस्य एएसटी स्पेसमोबाइल इत्येतयोः मध्ये व्यावसायिक-अभिसन्धौ एतत् अभियानं प्रारब्धम्

केन्द्रसर्वकारेण राज्येभ्यः
निर्देशाः अधसूचिताः, यत्
अरावल्लीपरिधिषु कस्यापि
नूतनस्य खननपट्टेः प्रदाने
पूर्णप्रतिबन्धः भविष्यति

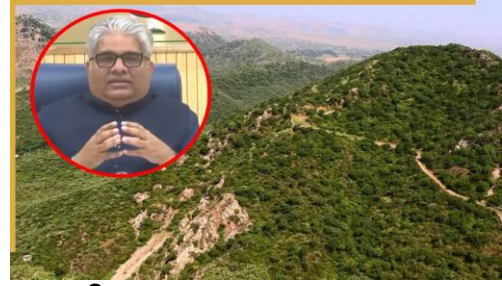
हिमसंस्कृतवार्ता: - केन्द्रसर्वकारेण राज्येभ्यः निर्देशाः निर्गताः यत् अरावल्लीपरिधिषु कस्यापि नूतनस्य खननपट्टेः प्रदाने पूर्णप्रतिबन्धः कृतः अस्ति। देहलीतः गुजरातपर्यन्तं विस्तृतस्य सम्पूर्णस्य अरावल्ली-पर्वतस्य अवैधखननात् रक्षणार्थं एतत् महत्त्वपूर्णं सोपानम् अस्ति। पर्यावरण-वन-जलवायुपरिवर्तनमन्त्रालयेन एकस्मिन् वक्तव्ये उक्तं यत् एषः प्रतिबन्धः सम्पूर्णं अरावल्लीक्षेत्रे एकरूपेण प्रवर्तते, शेषम्...२ पृष्ठे

धरातलतः वैश्विकस्तरपर्यन्तं हिमाचले क्रीडायाः प्रचारः क्रियते- मुख्यमन्त्री सुक्खुः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः अवदत् यत् क्रीडायाः प्रचारः राज्यसर्वकारस्य सर्वोच्चप्राथमिकतासु अन्यतमः अस्ति। सः अवदत् यत् क्रीडाप्रतिभां पोषयितुं सर्वकारः आधुनिकसुविधाः, पुरस्कारधनं, उत्तमं आहारधनं, जीविकायाः अवसरान् च सृजति येन युनः क्रीडां कर्तुं प्रोत्साहयन्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् युनां ऊर्जायाः सकारात्मकरूपेण प्रसारणं क्रियते येन ते सामाजिकदोषेभ्यः दूरं भवन्ति। उत्तमपुरस्कारधनं, जीविकायाः अवसराः इत्यादयः प्रोत्साहानि युनः क्रीडां प्रति आकर्षयन्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् वर्तमानसर्वकारः क्रीडाक्रियाकलापस्य व्यापकरूपेण प्रचारं करोति, यदा तु पूर्वसर्वकारेण अस्य क्षेत्रस्य उपेक्षा कृता आसीत्। सः अवदत् यत् उत्कृष्टक्रीडकानां कृते त्रिप्रतिशतम् क्रीडा-उपयुक्तानि निर्धारितः अस्ति, यस्य अन्तर्गतं २०२४तः ९९ क्रीडकानां कृते सर्वकारीयकार्यं प्रदत्तम् अस्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् क्रीडायां युनां सहभागिता वर्धयितुं ६८ खण्डेषु युवास्वयंसेवकाः नियुक्ताः, प्रत्येकस्मिन् मण्डलमुख्यालये एकः स्वयंसेवकः अपि नियोजितः अस्ति। २०२४ तमे वर्षे

₹३.२ कोटिरूप्यकाणि क्रीडाक्रियासु व्ययितानि, वर्तमानवित्तवर्षे ₹४ कोटिरूप्यकाणि व्ययितानि सन्ति। राज्ये क्रीडाङ्गणानाम्, आधुनिकक्रीडासुविधानां च निर्माणे, परिपालने च विशेषतया ध्यानं दीयते। सः अवदत् यत् नादीने ₹११२.४९ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन प्रायः ९,७३५ वर्गमीटर-क्षेत्रे एकस्य आन्तरिक- बहु उद्देश्य-क्रीडासङ्कुलस्य निर्माणं क्रियते। अस्मिन् परिसरे शूटिंग रेंज, तरणकुण्डः, व्यायामशाला, नियुद्धं, मुष्टिक्रीडा, कबड्डी, योगसभागारः, टेबलटेनिससुविधाः, चत्वारि बैडमिण्टन-क्रीडाङ्गणानि, वॉलीबॉल-टेनिस-क्रीडाङ्गणानि, भोजनालयः, प्रतीक्षालयः, कार्यालयस्थानं च समाविष्टं भविष्यति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् क्रीडायां उत्कृष्टतां प्राप्तानां क्रीडकानां पुरस्कारधनं वर्धितम्। ओलम्पिक, शीतकालीन ओलम्पिक, पैरालिम्पिक इत्येतयोः स्वर्णपदकविजेतारः अधुना ₹५ कोटिरूप्यकाणि, रजतपदकविजेतारः ₹३ कोटिरूप्यकाणि, कांस्यपदकविजेतारः ₹२ कोटिरूप्यकाणि च प्राप्नुयुः। एशियाईक्रीडायां पैरा एशियाईक्रीडायां च स्वर्णपदकविजेतृणां पुरस्कारधनं ५० लक्षरूप्यकात् ४ कोटिरूप्यकाणि, रजतपदकविजेतृणां कृते ३० लक्षरूप्यकात् २.५० कोटिरूप्यकाणि, कांस्यपदकविजेतृणां कृते २० लक्षरूप्यकात् १.५० कोटिरूप्यकाणि यावत् वर्धितम् अस्ति। राष्ट्रमण्डलक्रीडायां पैरा राष्ट्रमण्डलक्रीडायां च स्वर्णपदकविजेतृणां पुरस्कारधनं ५० लक्षरूप्यकात् ३ कोटिरूप्यकाणि, रजतपदकविजेतृणां ३० लक्षरूप्यकात् २ कोटिरूप्यकाणि, कांस्यपदकविजेतृणां कृते २० लक्षरूप्यकात् एककोटिरूप्यकाणि यावत् वर्धितम् अस्ति।

अरावली...

अरावल्लीपरिधेः अखण्डतायाः संरक्षणाय च अस्य उद्देश्यम् अस्ति। एतदतिरिक्तम् एतेषां निर्देशानां उद्देश्यं गुजराततः राष्ट्रियराजधानीक्षेत्रपर्यन्तं विस्तृतायाः निरन्तरभूवैज्ञानिकशृङ्खलायाः रूपेण अरावल्लीपरिधेः रक्षणं तथा च सर्वाणि अनियमितखननक्रियाकलापाः निषिद्धं कर्तुं च अस्ति। मन्त्रालयेन भारतीयवनसंशोधनशिक्षापरिषदः अपि निर्देशः दत्तः यत् अरावल्लीपरिधिषु अतिरिक्तक्षेत्राणि च चिन्तयन्तु यत्र खननं निषिद्धं भवेत्। केन्द्रसर्वकारेण एतदपि निर्देशः दत्तः यत् पूर्वमेव प्रचलितानां खननानां कृते तत्तत्राज्यसर्वकाराः सर्वोच्चन्यायालयस्य आदेशानुसारं सर्वेषां पर्यावरणसंरक्षणनियमानां सम्यक्तया अनुपालनं सुनिश्चितं कुर्वन्तु।

हिमाचलप्रदेशे पञ्चजनपदेषु पञ्चायतानां पुनर्सङ्घटनार्थम् अधिसूचना निर्गता

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य पञ्चायतीराज-विभागेन पञ्च-जनपदेषु पञ्चायतानां पुनर्सङ्घटन-विषये अधिसूचना निर्गता अस्ति। राजपत्रे प्रकाशितायाः अस्याः अधिसूचनायाः अनुसारं ग्रामपञ्चायतानां, वार्डानां तथा ग्रामसभानां सीमासु परिवर्तनं, नवीन-ग्रामसभा-क्षेत्राणां संरचना, तथा केषाञ्चन पञ्चायतानां पुनर्संयोजनस्य प्रस्तावः कृतः अस्ति। ऊना, मण्डी, शिमला, बिलासपुरम् तथा हमीरपुर-जनपदानां कृते एषा अधिसूचना निर्गता। अधिसूचनायां निर्दिष्टं यत् हिमाचलप्रदेश-पञ्चायतीराज-अधिनियमः, १९९४ इत्यस्य प्रावधानानुसारम् एषा प्रक्रिया आरम्भ्यते। जनसंख्यायाः वृद्धिः, भौगोलिकपरिस्थितयः, प्रशासनिकसुविधां च दृष्ट्वा एतत् पुनर्सङ्घटनम् आवश्यकं जातम् इति सर्वकारस्य अभिप्रायः। पुनर्सङ्घटनस्य अन्तर्गतं विभिन्न-विकासखण्डेषु ग्रामपञ्चायतानां वार्ड-संख्यायां परिवर्तनं कृतम् अस्ति। केषुचित् पञ्चायतेषु नवीनाः वार्डाः निर्मिताः सन्ति, अन्यत्र च ग्रामसभाः पुनः परिभाषिताः सन्ति। अधिसूचनायां प्रत्येकस्य पञ्चायतस्य, तस्य अन्तर्गतग्रामाणां, वार्डानां तथा ग्रामसभानां विस्तृतं विवरणम् अपि प्रदत्तम् अस्ति। राज्य-सर्वकारेण अस्मिन् प्रस्तावे सामान्य-जनेभ्यः आपत्तयः परामर्शाच्च आमन्त्रिताः सन्ति। इच्छुकाः जनाः २५ दिसम्बरतितः पर्यन्तं सम्बन्धित-उपायुक्तस्य अथवा पञ्चायतीराजविभागस्य समक्षे स्व-आपत्तिं अथवा परामर्शं प्रस्तौतुं शक्नुवन्ति। निर्दिष्ट-कालावधेरन्तरं प्राप्तानां आपत्तीनां विचारं कृत्वा अन्तिमः निर्णयः स्वीक्रियते।

डिजिटलइण्डिया इत्यस्य मानचित्रे प्रकाशयिष्यते हिमाचलप्रदेशः- उद्योगमन्त्री, हरितगति-शीलतातः एआई-पर्यन्तं लक्ष्यम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलप्रदेशः पारम्परिक-उद्योगेषु अपि च भावि-प्रौद्योगिकीषु, उदयमानक्षेत्रेषु च दृढं प्रगतिम् करोति। एतस्य उपक्रमस्य प्रचारार्थं उद्योगविभागः स्टार्टअप-संस्थाभिः सह सङ्गतिं कृत्वा शिमलानगरे जनवरीमासस्य ३ तः ५ पर्यन्तं हिम एमएसएमई फेस्ट २०२६ (Him MSME Fest 2026) इति आयोजनं कुर्वन् अस्ति। पारम्परिकाः हिमाचली-उत्पादाः अपि प्रकाशयन्ते। उद्योगमन्त्री हर्षवर्धनचौहानः अवदत् यत् राज्ये औद्योगिकीकरणस्य त्वरिततायै सर्वकारेण हरितगतिशीलता, रक्षानिर्माणम्, औषधं, दुग्धं, खाद्यप्रसंस्करणं, कृत्रिमबुद्धिः, इलेक्ट्रॉनिकचिप्स, विवरणकेन्द्राणि च इत्यादीनां क्षेत्राणां प्राथमिकता कृता अस्ति। एषा रणनीतिः औद्योगिकीकरणेन सह स्थायिकविकासस्य, जीविकासजनस्य, प्रौद्योगिकीयस्वनिर्भरतायाः च दीर्घकालीनदृष्टिं प्रतिबिम्बयति। हरितगतिशीलतां प्रवर्धय हिमाचलप्रदेशस्य उद्देश्यं नूतनानां जीविकायाः अवसराणां निर्माणं भवति, तथैव पर्यावरणस्य रक्षणं च

युगपत् भवति। राज्यस्य हरित औद्योगिककेन्द्ररूपेण विकासाय विद्युत्वाहनेषु, चार्जिंगमूलसंरचनासु, तत्सम्बद्धेषु घटकेषु च निवेशः क्रियते। रक्षाउत्पादने औषधक्षेत्रे च निवेशः राज्यस्य सामरिक-औद्योगिकक्षमतां सुदृढं करिष्यति। उन्नतप्रौद्योगिकी, अनुसन्धान-आधारितनिवेशः च राज्यस्य कृते नूतनानि दृश्यानि उद्घाटयिष्यति इति अपेक्षा अस्ति, यस्य राज्यस्य पूर्वमेव सशक्तः औषध-उद्योगः अस्ति। एआई, इलेक्ट्रॉनिकचिप्स, डाटा सेण्टर् इत्यादीनि क्षेत्राणि हिमाचलप्रदेशाय डिजिटल इण्डिया-मानचित्रे नूतनं परिचयं दातुं शक्नुवन्ति। एतेषु क्षेत्रेषु निवेशः युनां कृते उच्चकुशलकार्यं प्रदास्यति, राज्यस्य प्रौद्योगिकीपारिस्थितिकीतन्त्रं च सुदृढं करिष्यति।

नवोद्यमिभ्यः निवेशस्य अवसराः

उद्योगमन्त्री उक्तवान् यत् एतेषु सर्वेषु उदयमानक्षेत्रेषु प्रमुखैः उद्योगिभिः सह निरन्तरं संवादः क्रियते। उद्देश्यं हिमाचलप्रदेशस्य भौगोलिकं, नीतिगतं, मानवसंसाधनक्षमतां च उपयुज्य नूतननिवेशान् आकर्षयितुं दृढरणनीतिं विकसितुं वर्तते। एतेन उपक्रमेण हिमाचलप्रदेशः भविष्यस्य उद्योगानां कृते सज्जः राज्यरूपेण स्थापितः भविष्यति। हरितगतिशीलतातः एआई पर्यन्तम् एतत् ध्यानं हिमाचलप्रदेशस्य युनाम्, उद्यमिनः, निवेशकानां च कृते नूतनान् अवसरान् उद्घाटयिष्यति।

शिमला-शीतोत्सवस्य आरम्भः महानाट्यां २०६ महिलाः एकत्र नृत्यं कृतवत्यः, भव्या सांस्कृतिकी शोभायात्रा अपि निर्गता

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. पद्मनाभः, शिमला । हिमाचलप्रदेशस्य राजधान्यां शिमलानगरे मालमार्गे बुधवासरे अपराह्णे शीतोत्सवस्य (विंटर कार्निवल) शुभारम्भः महानाट्या तथा सांस्कृतिक-शोभायात्रया कृतः। महिला-शिशु-विकास-विभागेन आयोजितायां अस्यां महानाट्यां द्वयोः खण्डयोः २०६ महिलाः एकत्र नाट्ये लीलया नृत्यं कृतवत्यः। शिमला-नगरीयखण्डात् ८६ महिलाः, मशोबरा-खण्डात् १२० महिलाः अत्र सम्मिलिताः। सर्वाः महिलाः पारम्परिक- वस्त्राणि रेजटा, धाट्ट च धारयित्वा हिमाचलस्य संस्कृतिं प्रदर्शितवत्यः। अस्मिन् अवसरे स्थानीयजनाः पर्यटकाः चापि उत्साहेन नाटीनृत्ये भागं गृहीतवन्तः। शोभायात्रायां प्रदेशस्य द्वादश-जनपदेभ्यः आगतानि सांस्कृतिकदलानि स्व-स्व-लोकपरम्पराः वेशभूषाः च प्रदर्शयन्तः प्रस्तुतिं कृतवन्तः। तत्र पारम्परिकं ठोडानृत्यं दर्शकानां महतीं प्रशंसां अलभत्। नवदिनपर्यन्तं प्रचलति। अस्मिन् भव्य-उत्सवे देशस्य प्रदेशस्य च ७० कलाकाराः स्व-स्व-प्रस्तुतिभिः सहभागं करिष्यन्ति। संगीत-नृत्य-

लोकसंस्कृतेः एषः संगमः द्रष्टुं बहवः पर्यटकाः शिमलां प्राप्तवन्तः। मुख्यमन्त्री सुखविन्दसिंहसुखः मुख्यातिथिरूपेण उपस्थितः अभवत् तथा हरितध्वजं दर्शयित्वा शोभायात्रां प्रस्थितवान्। पाण्डालस्य चतुर्दिक्षु अवरोधकाः स्थापयित्वा सुरक्षाव्यवस्था कृताऽस्ति। प्रथमा “स्टार-नाइट” इति बुधवासरे आयोजिता, यस्यां प्रसिद्धः पञ्जाबीगायकः रोहनप्रीतः सिंहः रात्रौ ८:३० तः १०:०० पर्यन्तं प्रस्तुतिः अददत्। तस्मात् पूर्वं रात्रौ ८:१० तः ८:३० पर्यन्तं पञ्जाबी-गायिका पूजा पण्डिता प्रस्तुतिः करिष्यति। तत्र पारम्परिक-महानाट्यस्य आयोजनम् अपि भविष्यति, यत्र स्थानीय-जनाः कलाकाराश्च एकत्र नृत्यं कृत्वा हिमाचली-संस्कृतेः दृश्यं प्रदर्शयिष्यन्ति। नगर-निगमस्य महापौरः सुरेन्द्रः चौहानः अवदत् यत् एषः उत्सवः प्रदेशस्य सांस्कृतिक-एकतां विरासतां च दर्शयितुं प्रमुखम् आकर्षणम् भविष्यति। अस्मात् पूर्वं रिज-मैदाने सायं पञ्चवादने सांस्कृतिक-सन्ध्या आरभ्यते, यस्यां सूफी, पहाड़ी, कांगड़ी तथा पञ्जाबी कलाकाराः स्व-स्व-प्रस्तुतिभिः वातावरणं रमणीयं करिष्यन्ति।

बालकानां कृते विशेषव्यवस्था

शीतोत्सवे अस्मिन् वर्षे बालकानां कृते विशेष-व्यवस्था कृताऽस्ति। रानीझांसी उद्याने बालकानां कृते क्रीडनकरेलयानं स्थापितम् अस्ति, यत्र बालकाः रेलयान-यात्रायाः आनन्दं लभन्ते। महापौरः सुरेन्द्रः चौहानः अपि अवदत् यत् अत्र महिलानां कृते विक्रयस्थलानि (स्टॉल) स्थापितानि सन्ति, यत्र पर्यटकाः आगत्य सौडू, मालपुप अन्यानि वस्तूनि च क्रेतुं शक्नुवन्ति। अतः परं रिज-प्राङ्गणे खाद्य- वस्त्र- आदि-विक्रयस्थलेषु अपि जनानां महान् सम्पदः दृश्यते।

वार्ता-संवादः

हिमसंस्कृतवार्ता: , ईदरधीरजः, हैदराबादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।

काव्या- नमस्ते नन्दिनि। अद्य मया एका कष्टकरी वार्ता पठिता। भारते प्रतिदिनं मद्यपानेन मुख-अर्बुदस्य अपायः पञ्चाशत्-प्रतिशतम् अधिकः सञ्जातः अस्ति। प्रतिदिनं केवलं वारम् एकं मद्यं पीयेत चेदपि एषः महान् अपायः भवति इति वैज्ञानिकैः उक्तम्।

नन्दिनी- एषा तु अतीव चिन्ताजनकी वार्ता। अतः जनैः स्वास्थ्यस्य रक्षणं करणीयम्। स्वास्थ्य-विषये अन्या एका शुभवार्ता अपि अस्ति। नित्य-व्यायामेन न केवलं हृदयं सुदृढं भवति, अपितु तेन हृदयस्य नाड्यः अपि पुनः संस्कृताः (reprogrammed) इति शोधकैः ज्ञातम्।

काव्या- सत्यम्, सुदृढं हृदयं जीवनस्य आधारः अस्ति। अधुना आकाशस्य वार्ता शृणु। पृथिव्याः अदृश्यं ‘प्रभा-वलयम्’ (Halo) द्रष्टुं ‘नासा’-संस्थया नूतनम् अभियानं आरब्धम्। एतदर्थं ‘नासा’-संस्था बहु प्रयत्नं कृतवती अस्ति। अनेन वायुमण्डलस्य रहस्यानि ज्ञातानि भविष्यन्ति।

नन्दिनी- विज्ञानं तु गगनं स्पृशति, तत् उत्तमम्। तस्य अभियानस्य फलं शीघ्रं लभ्येत। अन्ततः, अस्माकं मस्तिष्कस्य आन्तरिक-जगतः वार्ता। मस्तिष्कस्य निगूढा भाषा श्रोतुं नूतनः मार्गः वैज्ञानिकैः अन्विष्टः। अधुना वयं मस्तिष्कस्य सूक्ष्मान् सन्देशान् स्पष्टं श्रोतुं शक्नुमः। एषः महान् शोधः अस्माकं कृते लाभप्रदः भविष्यति।

प्रज्ञाभारती डॉ. श्री. भा. वर्णेकर द्वारा 'श्रम एव जयते' नवयुगस्य मन्त्रः कथितः

हिमसंस्कृतवार्ता:-कविकुलगुरु- कालिदास- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य संस्कृतभाषा एवं साहित्यविभागेन प्रज्ञाभारती श्री. भा. वर्णेकरसभागारे स्वर्गीया प्रज्ञाभारती डॉ. श्री. भा. वर्णेकरस्मृतौ व्याख्यानमालायाः आयोजनं कृतम्। विद्यावाचस्पतिः डॉ. स्वानंदः गजाननः पुण्डः अस्याः व्याख्यानमालायाः पञ्चमपुष्परूपेण विशेषवक्त्रारूपेण उपस्थितः आसीत्। अपि च प. पू. गोलवलकर गुरुजी शैक्षणिकपरिसरस्य निदेशकः प्रो. हरेकृष्ण अगस्ती विशेषेण उपस्थितः आसीत्। संस्कृत-संस्कृतेतर- भाषासंकायस्य अधिष्ठाता- प्रो. कविता होले अध्यक्षतां कृतवती। मञ्चे संस्कृतभाषा-साहित्यविभागप्रमुखः प्रो. परागजोशी तथा व्याख्यानमालायाः संयोजकः आधुनिकभाषाविभागप्रमुखः डॉ. राजेन्द्रजैनः मञ्चे उपस्थिताः आसन्। व्याख्यानमालायाः संयोजकः डॉ. राजेन्द्रजैनः परिचयं प्रस्तुतवान्। प्रज्ञाभारती डॉ. श्री. भा.

वर्णेकरः इत्यनेन लिखितायाः “श्रमगीता” एकविवेचनम् इति विषयस्य माध्यमेन प्रख्यातः संस्कृतविद्वान् डॉ. स्वानंदः गजाननः पुण्डः श्रमगीतातः श्लोकान् आकर्षयन् भारतीयज्ञानपरम्परायाः महत्त्वं प्रकाशितवान्। श्रमगीता अद्यत्वे अपि प्रासंगिकं वर्तते, श्रमस्य मूल्यं महत्त्वं च द्वयमपि अक्षुण्णं वर्तते इति उक्तवान्। भारतीयज्ञानपरम्परायां श्रमः केवलं न भवति शारीरिकं मन्यते, अपि तु मानसिकं बौद्धिकं च प्रयत्नः इति पूज्यते सत्यमेव यत् श्रमः व्यक्तिं प्रति सम्मानं जनयति। भारतीयसंस्कृतौ श्रमस्य महत्त्वं ज्ञात्वा प्रज्ञाभारती डॉ. वर्णेकरः “श्रम एव जयते” इति वाक्यं कल्पयित्वा नूतनयुगस्य मन्त्रः इति वर्णितवान्। श्रमगीतायाः भाषा सरला, क्रजु, संक्षिप्ता च अस्ति। प्रज्ञाभारतीवर्णेकरस्य लेखनानि सरलरूपेण संस्कृतं कथं लेखितव्यम् इति जीवन्तम् उदाहरणम् अस्ति। नागपुरनगरस्य गौरवस्य संस्कृतविद्वान् डॉ. वर्णेकरस्य

नाम्ना आयोजिते अस्यां व्याख्यानमालायां मां वक्त्रारूपेण आमन्त्रयितुं आयोजकानाम् आभारं प्रकटितवान्। प्रो. कविता होले अध्यक्षीये सम्बोधने “उद्यमेन हि सिद्ध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः” इति संस्कृतस्य सुभाषितम् उद्धृत्य उद्यमशीलतायाः महत्त्वं प्रस्तावितवान्। सः अवदत् यत् श्रमं विना व्यक्तिगतविकासः सम्भवः नास्ति, समाजः प्रगतिमार्गे गन्तुं न शक्नोति, न च राष्ट्रप्रगतिः सम्भवति। अत एव अद्यत्वे अपि श्रमगीता प्रयोज्या। विश्वविद्यालयस्य संपर्काधिकारिणी डॉ. रेणुका बोकारे अकथयत् यत् कार्यक्रमस्य संयोजनं प्रो. राधा देशकर इत्यनेन कृतं, संस्कृतभाषा- साहित्यविभागप्रमुखः प्रो. पराग जोशी धन्यवादमतप्रस्तावम् अकरोत्। अस्यां व्याख्यानमालायां विश्वविद्यालयस्य सर्वे अधिष्ठातारः, विभागाध्यक्षाः, प्राध्यापकाः, छात्राः च उपस्थिताः आसन्। एकतायाः मन्त्रेण कार्यक्रमस्य समापनम् अभवत्।

मणिपुरस्य राधामाधवाददर्शसंस्कृत- महाविद्यालये शास्त्राभ्यासकार्यशाला

हिमसंस्कृतवार्ता। केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य आदर्शयोजनान्तर्गते राधामाधवाददर्शसंस्कृत-महाविद्यालये अष्टदिवसीया शास्त्राभ्यासकार्यशाला 23.12.2025 दिनाङ्के समुद्घाटिता। सोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य मान्याः कुलपतयः आचार्याः सुकान्तसेनापतिमहोदयः भारतीयदर्शनस्य वैशिष्ट्यं समुद्घाटितवन्तः। राधामाधवाददर्श-

महाविद्यालयस्य शैक्षणिककार्यक्रमान् बहुमानेन प्रशस्य पूर्वोत्तरभारते संस्कृतशास्त्रसमृद्धिं प्राकाशयन्। प्रस्थानत्रयीभाष्यकारा स्वामिभद्रेशदासमहोदयाः बीजभाषणे सांख्यदर्शनस्य महतीं परम्परां स्मारयामासुः। आदर्शप्रभारी आचार्यकुलदीपशर्माणः शास्त्राभ्यासादिकार्यक्रमेण अध्यापकानां छात्राणां च महान् उपकारो भवतीति उक्तवन्तः। राधामाधवाददर्शमहाविद्यालयस्य विविधानां कार्यक्रमणां प्रशंसां विधाय नवनियुक्तप्रचार्यस्य स्वागतं चक्रुः। परिचालनसमितेः अध्यक्ष आचार्या सुदेष्णाभट्टाचार्या साभापत्यं व्याजहार। संयोजकः आदित्यनारायणदाशः धन्यवादं प्रायच्छत्। आस्यां कार्यशालायां 160 अध्यापकाः, गवेषकाः छात्राश्च सांख्यकारिकां सभाष्यं पठिष्यन्ति। तिरुपति-सोमनाथ-वेलुड-जगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य विषयविशेषज्ञाः अध्यापयिष्यन्तीति प्राचार्या बुद्धेश्वरषडङ्गिनः समुदघोषयन्।

डीएवी-पुलिस-पब्लिक-विद्यालयस्य छात्रैः प्रान्तस्तरे पुरस्काराः प्राप्ताः

हिमसंस्कृतवार्ता। सिरसानगरस्य डीएवी पुलिस पब्लिक विद्यालयस्य मेधावीभिः विद्यार्थिभिः कुरुक्षेत्रे आयोजितायाम् अन्तर्राष्ट्रीय-गीता-संवाद-प्रतियोगितायाम् राज्यस्तरे द्वितीयस्थानं प्राप्तम्। एतेन न केवलं विद्यालयस्य, अपि तु सम्पूर्णस्य सिरसान-जनपदस्य मानसं गौरवेण पूर्णम् अभवत्। एषा अद्वितीया सफलता विद्यालयस्य उत्तम-शैक्षणिक-सांस्कृतिक-परम्पराणां पुनः प्रमाणम् अस्ति। विद्यालयप्राचार्यः श्रीनरेन्द्रसिंह-दहिया महोदयः विद्यार्थिभ्यः, तेषां पालकेभ्यः, समग्र-विद्यालय-परिवाराय च हृदयपूर्वकं अभिनन्दनं दत्त्वा अवदत्— “बालैः एतत् उत्कृष्टं प्रदर्शनं विद्यालयस्य अनुशासित-वातावरणस्य, नैतिक-मूल्यानां, निरन्तर-परिश्रमस्य च फलम् अस्ति। विद्यालयः सर्वदा विद्यार्थिनः आधुनिक-शिक्षया सह भारतीय-संस्कारैः संयोजयितुं प्रतिबद्धः अस्ति। एषा सफलता तस्य दिशायां महत्त्वपूर्णं प्रयत्नं दृश्यते।” विद्यालयस्य संस्कृत-शिक्षकः श्रीबलजिन्द्र-कुमारः, यः छात्रान् संवादकलायाम् निपुणः कृतवान्, अवदत् यत्— “एषा प्रतियोगिता त्रिषु चरणेषु—खण्डस्तरे, जिलास्तरे, राज्यस्तरे— आयोजिताऽभूत्। अस्माकं विद्यार्थिभिः खण्डस्तरे प्रथमस्थानम्, जिलास्तरे

तृतीयस्थानम्, राज्यस्तरे अन्ततः द्वितीयस्थानम् प्राप्तम्। गतद्विभ्यां वर्षाभ्यां राज्यस्तरे सांत्वनापुरस्कारः प्राप्तः, किन्तु अस्य वर्षस्य दृढसंकल्पं विशेषपरिश्रमं च कृत्वा 66 दलानाम् मध्ये अद्वितीयं प्रदर्शनं कृतम्।” कुरुक्षेत्रात् प्रत्यागत्य विद्यार्थिभिः विश्वविद्यालये आयोजिते जिलास्तरीये गीता-महोत्सवे पुनः स्वां विलक्षणां प्रतिभां प्रदर्शिता। तत्र उपस्थिताऽसन् जिला-शिक्षाधिकारी श्रीमती सुनीता-साई, येन अबोचत्— “एते विद्यार्थी जिला-गौरवस्य प्रतीकाः। एषां संवाद-प्रस्तुतीकरणम् अविस्मरणीयम् अत्यन्तं प्रशंसनीयम् च।” प्राचार्यः दहिया महोदयः पुनः अवदत्— “विद्यालयः सदा प्रयत्नशीलः अस्ति यत् अस्माकं विद्यार्थिनः तांत्रिक-सामर्थ्यस्य उन्नतिं प्रति गच्छन्तः अपि भारतीय-संस्कृत्या, नैतिक-आदर्शैः च संयुक्ताः भवेत्। एतादृशी प्रतियोगिता विद्यार्थिषु आत्मविश्वासम्, शैक्षणिक-उत्कर्षं, सांस्कृतिक-गौरवं च विकासयति।” अन्ते समग्र विद्यालय-परिवारः विजेतृ-विद्यार्थिनीं परीनीता तथा विजेतारं भूपिन्दरम् अभिनन्द्य तयोः उज्ज्वल-भविष्यस्य शुभाशंसनं कृतम्। एषा उपलब्धिः निःसंशयं विद्यालयस्य सिरसा जिलायाः च प्रेरणास्रोतः अस्ति।

असारी बोली मैहस दुध देदी थी बड़ा भारी पाहड़े जो ब्यूला री गड्डी खाई जांदी थी सारी सूपे ते बाद छोड़ ई मरी गया तिसारा बच्चा दुध नी देवे खड़ी हुई गई इक्क नवीं बमारी

बडुयाँ री भरिरी परवात तिसारे मुंहा अगरे रखी बिच पाया गुड़ तिसे नी देखी न तिसे चखी उटकी उटकी कने पिड़ बणी गया गोडा रा अंगण पीठी पर बैठणे नी दयो इक्क छोटी जेई बी मक्खी

क्या करिये किता जो जाईये कुछ समझ न आये दुधा दुहणे जो करि ने देखी लप कई जतन कई उपाय जितना असें नेड़े पल्यां जणे जो जाईये तितना ई मैहस उटकी उटकी कने दूर जाए

गांवां रा आया इक्क स्याणा तिने गलाया इसाजो करि दित्या किनिये ओपरा तुहें चले गे जावा रात हुई गई मैहस सीधी नी लावे खुंढा रे चऊं चफेरे फेरियां पावे

दौड़ी दौड़ी कने चले गे पूजे जाई चेला आया नेड़े जाई कने लगया धूणी जलाणे मैहस पहले ई गुस्से च थी बड़ी मारी लत चेला पया दूर लगया रड़ाणे

बैठी कने कनारे सिरा पर हत्य रखी कने लगे समतणे इक्क खड़ेया मैहसी गे लगया पीठी कने सिरा खुरकणे मुहों गे रखेया बडुयां कने आटे रा भरिआ तसला मैहस लगी खाणे कने हौलेयां हौलेयां लगी परसोणे

रवींद्र कुमार शर्मा
धुमारवीं
जिला बिलासपुर हि प्र

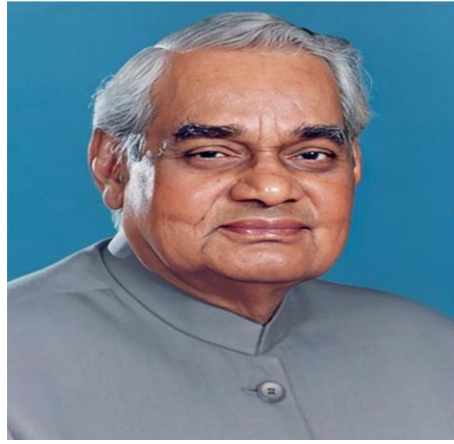
"लौकिकन्यायकोशः"

"चक्रवाकीचक्रवाकन्यायः"

चक्रवाकः चक्रवाकी च दम्पती। एतौ दिने संगतौ भवतः आनन्देन विहरतः। परन्तु निशायां तौ पक्षिणौ वियुक्तौ भूत्वा परस्परमेलनार्थम् आक्रोशतः। प्रातःकाले पुनः द्वावपि समागच्छतः। एवं प्रणयव्याकुलयोः प्रणयिनोः विरहदुःखं वर्णयितुम् अस्य न्यायस्य प्रयोगः क्रियते। यथा- चक्रवाकधुके आमन्त्रस्व सहचरम् उपस्थिता रजनी।

{अभिज्ञानशाकुन्तले ३}
डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे / महाराष्ट्र

पण्डितअटलबिहारीवाजपेयीमहोदयस्य व्यक्तित्वं कृतित्वं च(जन्मदिवसविशेषः)

डॉ. विमलेश झा, डीएवी पब्लिक स्कूल बरारी, भागलपुर, बिहार

(25/12/1924-16/08/2018)

भारतीयराजनीतिक्षेत्रे ये महापुरुषाः राष्ट्रस्य न केवलं नेतृत्वं कृतवन्तः, अपि तु स्वजीवनस्य आदर्शः, विचारः, वाणीमाधुर्येण, कवित्वेन च जनमानसस्य उपरि प्रभुत्वं स्थापितवन्तः, तेषु अग्रगण्यः आसीत् स्व० पण्डितअटलबिहारीवाजपेयीमहोदयः। सः राजनीतिज्ञः एव न अपि तु कविः, पत्रकारः, वक्ता, चिन्तकः, राष्ट्रभक्तः च आसीत्। भारतीयलोकतन्त्रस्य इतिहासे सः एकः आदर्शप्रधानमन्त्रीः आसीत्। एषः स्वजीवने राष्ट्रहितं सर्वोपरि मत्वा, दलगतभेदान् अतिक्रम्य सर्वेषां सम्मानं प्राप्तवान्। एषः एतादृशः राजनीतिज्ञः आसीत् यस्य प्रशंसां विपक्षीनेतारः अपि कुर्वन्ति। तस्य व्यक्तित्वे सौम्यता, गाम्भीर्यम्, धैर्यम्, करुणा, राष्ट्रनिष्ठा च अद्भुतरूपेण समन्वितानि आसन्। एतस्य जन्म 1924 तमे ख्रिष्टाब्दे दिसम्बरमासस्य पंचविंशतिदिनांके मध्यप्रदेशस्य ग्वालियरनगरे पण्डितकृष्णबिहारीवाजपेयी इति पितुः श्रीमतीकृष्णादेवी इति मातुः च गृहे अभवत्। बाल्यकालादेव तस्य बुद्धिः तीक्ष्णा, स्मरणशक्तिः प्रखरा, वाक्शक्तिः च प्रभावशालिनी आसीत्। एषः प्रारम्भिकशिक्षां ग्वालियरनगरे एव प्राप्तवान्। तदनन्तरं ग्वालियर-विक्टोरिया-महाविद्यालये अध्ययनं कृत्वा, कानपुरविश्वविद्यालयात् राजनीतिशास्त्रे स्नातकोत्तरपदवीं प्राप्तवान्। छात्रावस्थायामेव एषः राष्ट्रीयस्वयंसेवकसंघस्य विचारैः अभवत्, राष्ट्रसेवायाः दृढसंकल्पं च अकरोत्। युवावस्थायामेव अयं राष्ट्रसेवायै पत्रकारितां माध्यमेन राष्ट्रवादीविचारान् जनसामान्येषु प्रचारितवान्। सः

‘राष्ट्रधर्म’, ‘पाञ्चजन्य’, ‘वीर अर्जुन’ इत्यादिषु पत्रेषु सम्पादकरूपेण कार्यं कृतवान्। राजनीतौ तस्य प्रवेशः भारतीयजनसंघस्य माध्यमेन अभवत्। डा. श्यामाप्रसादमुखर्जीमहाशयस्य एषः अनन्यतमः सहयोगी आसीत्। मुखर्जीमहोदयस्य निधनानन्तरं वाजपेयीमहाशयः जनसंघस्य प्रमुखनेतृत्वं स्वीकृतवान्। अयं १९५७ तमे ख्रिष्टाब्दे प्रथमवारं लोकसभानिर्वाचने विजयं प्राप्तवान्। ततः सः नववारं लोकसभायाः बारद्वयं राज्यसभायाः च सदस्यः निर्वाचितः अभवत्। तस्मिन् वक्तृत्वक्षमता अद्भुता प्रखरा, विलक्षणशैलीयुक्ता रमणीया च आसीत्। यदा एषः विरोधीदलस्य नेता आसीत् तदा सत्तापक्षेन एतस्य सम्मानं भवति स्म। एतस्य विषये पण्डितजवाहरलालनेहरूमहोदयः अपि एकदा उक्तवान्—“अटलजीमहाशयः भविष्ये भारतस्य प्रधानमन्त्री भविष्यति।” एषा उक्तिः तस्य वाणीमाधुर्यस्य, तार्किकशक्तेः, राष्ट्रभक्तेः च प्रमाणम् अस्ति। मोरारजीदेसाईसर्वकारस्य मंत्रिमंडले एषः विदेशमंत्रीरूपेण कार्यं कृत्वा संयुक्त राष्ट्रमहासभायां 1977 तमे वर्षे हिंदीभाषायां सम्बोधनं कृतवान्। एषः राष्ट्रस्य दशमः प्रधानमंत्री आसीत्। एषः महानुभावः वारत्रयं भारतदेशस्य प्रधानमन्त्री अभवत्। प्रथमवारं द्वितीयवारं च अल्पकालिकः एषः प्रधानमंत्री आसीत्। तृतीयकार्यकाले एतेन स्थिरं, निर्णायकं, विकासोन्मुखं शासनं प्रदत्तम्।

एतस्य एव शासनकाले पोखरणपरमाणुपरीक्षणम्

1998तमे वर्षे सम्पन्नं जातं येन भारतदेशः विश्वमञ्चे परमाणुशक्तिराष्ट्ररूपेण प्रतिष्ठितः अभवत्। इदं परीक्षणं वाजपेयीसर्वकारस्य साहसस्य, राष्ट्रियसुरक्षाप्राथमिकतायाः च द्योतकम् आसीत्। वाजपेयीमहाशयः विदेशनीतौ शान्तेः पक्षधरः आसीत्। एतस्मात् कारणात् लाहौरबसयात्रा, पाकिस्तानसम्बन्धेषु संवादः, संयुक्तराष्ट्रसंघे भारतस्य सशक्तप्रतिनिधित्वम् इत्यादीनि कार्याणि कृतानि। यद्यपि भारत-पाकिस्तानयोः मध्ये कारगिलयुद्धम् अभवत्, तथापि एतस्य धैर्येण, रणनीत्या च भारतस्य विजयः सुनिश्चितः अभवत्। एतस्य योगदानं देवस्य आर्थिकविकासेषु आधारभूतसंरचनासु चापि आसीत् यतो हि वाजपेयीशासने एव स्वर्णिमचतुर्भुजपरियोजना, ग्रामसडकयोजना, दूरसञ्चारक्रान्तिः, निजीकरणनीतिः इत्यादयः योजनाः

आरब्धाः अभवन्। एतस्य शासने भारतदेशस्य आर्थिकविकासः तीव्रगत्या अभवत्। वाजपेयीमहाशयः सामाजिकसमरसतायाः प्रतीकः आसीत्। एषः सदैव समन्वयवादिसिद्धान्तस्य पालनम् अकरोत्। एतस्य ध्यानं धर्मनिरपेक्षतायाः लोकतान्त्रिकमूल्यानाम् उपरि च विशिष्टम् आसीत्। वाजपेयीमहाशयः केवलं राजनीतिज्ञः न, अपि तु संवेदनशीलः कविः आसीत्। तस्य काव्येषु राष्ट्रभक्तिः, मानवतावादः, करुणा, आशा इत्यादयः भावाः प्रतिफलन्ति। तस्य प्रसिद्धकाव्यपङ्क्तयः— “हार नहीं मानूंगा, रार नहीं ठाऊंगा।” तस्य कवित्वं भावप्रधानं, सरलम्, हृदयस्पर्शं च आसीत्। एतस्य व्यक्तित्वस्य प्रमुखगुणाः वाणीमाधुर्यम्, राजनीतिकशिक्षाचारः, कर्तव्यनिष्ठा, राष्ट्रभक्तिः, सहिष्णुता, नैतिकदृढता, नेतृत्वकुशलता, आर्थिकशुचिता इत्यादयः प्रमुखाः आसन्। एषः विरोधिनां कृते अपि सदैव सौजन्यं दर्शितवान्। वाजपेयीमहोदयः भारतरत्नसम्मान(2015), पद्मविभूषण(1992), लोकमान्य तिलकपुरस्कारः(1994), श्रेष्ठसंसदसम्मान (1994) इत्यादिभिः अनेकैः सम्मानैः अलङ्कृतः। स्वजीवनस्य अन्तिमचरणे दीर्घकालं यावत् स्वास्थ्यसमस्याभिः पीडितः भूत्वा 2018तमे ख्रिष्टाब्दे अगस्तमासस्य षोडशतमे दिनांके नवदिल्लीस्थपम्सचिकित्सालये तस्य निधनं अभवत्। एतस्य निधनं सम्पूर्णराष्ट्राय अपूरणीया क्षतिः आसीत्।

वाजपेयीमहाभागः भारतीय-राजनीतेः युगपुरुषः आसीत्

एषः राजनीतौ नैतिकतायाः, लोकतन्त्रस्य, राष्ट्रसेवायाः च जीवितप्रतीकः आसीत्। तस्य जीवनं दर्शयति यत्— राजनीतिः देशसेवायाः माध्यमं भवितुं शक्नोति। अद्यापि तस्य विचाराः, आदर्शाः, वाणी च भारतस्य नागरिकानां राष्ट्रसेवायै प्रेरयन्ति। सः न केवलं भूतकालस्य नेता, अपि तु भविष्यस्य मार्गदर्शकः अपि अस्ति। एतस्य विशेषता बिफरे वयं यत्किमपि वदिष्यामः तत् सर्वे अल्पम् एवं भविष्यति, यतो हि एतस्य व्यक्तित्वस्य स्वरूपं विशालतमं वर्तते। अत्र अन्ते वयं वक्तुं शक्नुमो यत् यदा यदा भारतदेशस्य इतिहासे आदर्शराजनीतेः आदर्शराजनीतिज्ञानां चर्चा भविष्यति तदा तदा जनाः स्वर्गीय पण्डित अटल बिहारी वाजपेयीमहाशयानां स्मरणं करिष्यन्ति एव। उक्तं च- स जीवति यशो यस्य कीर्तित्यस्य स जीवति। अयं शोऽकीर्तिसंयुक्तः जीवन्नपि मृतोपमः ॥ इत्यलम्।

स्वामिविवेकानन्दकनिष्ठमहाविद्यालये माजीविद्यार्थिसम्मेलनं सफलतया सम्पन्नम्

स्वामिविवेकानन्दकनिष्ठमहाविद्यालये माजीविद्यार्थिसम्मेलनं सम्यग् आयोजितं जातम्। अस्मिन् अवसरे महाविद्यालयस्य विविधेषु क्षेत्रेषु कार्यरताः तथा विविधशाखासु अध्ययनं कृतवन्तः माजीविद्यार्थिनः उत्साहेन सहभागं कृतवन्तः। अस्य कार्यक्रमस्य अध्यक्षस्थानं महाविद्यालयस्य उपप्राचार्यः प्रो. आर. बी. ठाकरे महोदयः अलङ्कृतवान्। तस्मिन् प्रसङ्गे पर्यवेक्षिका प्रो. स्वाती बर्हटे महोदया तथा समन्वयकः प्रो. उमेश पाटील महोदयः उपस्थिताः आसन्। अध्यक्षीयभाषणे प्रो. आर. बी. ठाकरे महोदयेन विभिन्नस्थानेषु यशः संपादितवतां माजीविद्यार्थिनां विषये तथा महाविद्यालये उपलब्धानां सोपस्काराणां (सोयी-सुविधानां) विषये विस्तृतरूपेण विवरणं कृतम्। अस्मिन् एव अवसरे माजीविद्यार्थिनां कृते व्हॉट्स-अप-समूहः आरब्धः। तत्र डॉ. श्रद्धा पाटील, तनिष्क खडके तथा पार्थ देशपाण्डे इत्येते माजीविद्यार्थिनः स्वानि मनोगतानि प्रकटितवन्तः। अस्य कार्यक्रमस्य सूत्रसञ्चालनं कृतज्ञताप्रदर्शनं च प्रो. योगेश धनगर महोदयेन कृतम्। कार्यक्रमस्य सफलतायै प्रो. प्रमोद भोई, प्रो. छाया चौधरी, प्रो. प्रज्ञा पाटील, प्रो. छाया पाटील, डॉ. अतुल इङ्गळे, प्रो. दिनेश महाजन, प्रो. अर्जुन मेटे, डॉ. जयन्त इङ्गळे तथा प्रो. दीपक चौधरी इत्येते सर्वे परिश्रमं कृतवन्तः।

